

Diplomová práce TF JU

Autorka: **Dagmar Čermáková**

Název: **Etické aspekty v práci sociálního kurátora**

Obhajoba: květen 2013

Posudek vedoucího práce:

Autorka v úvodu výstižně a srozumitelně popisuje práci a úlohu sociálního kurátora s některými úskalími, které tato práce obnáší. Tato úskalí ji vedou k otázce, zda povolání soc. kurátora vyžaduje po pracovníkovi vlastní přemýšlení v etických kategoriích a jak toto přemýšlení souvisí s osobností soc. kurátora – či zda potřebné odpovědi najde v dostatečné míře v etickém kodexu a platné legislativě. Takto zformulovaný, trochu komplikovaný, cíl vede ke kategoriím odbornosti a lidskosti v sociální práci, v tomto směru plně zapadá do profilu fakulty i daného oboru (zabývá se etickým přemýšlením a jeho vztahem k osobnosti, která je předmětem zájmu psychologie). Aby došla k cíli, autorka dělí práci na tři části – v první pojednává etické kategorie o kterých se domnívá, že tvoří atributy lidství, ve druhé pojednává prvky které vnímá jako důležité pro sociální práci sociálního kurátora a ve třetí opory, které ve své práci sociální kurátor využívá. Na závěr shrnuje v čem spatřuje význam legislativy, etického kodexu, osobnosti a etických kategorií pro práci soc. kurátora.

Struktura práce má tedy svou logiku a přehlednost – nicméně se domnívám, že shrnutí pojaté jako shrnutí třetí části by mělo být zařazeno jako shrnutí celé práce – vždyť v něm pojatá osobnost soc. kurátora je pojednávána v části druhé, etické kategorie pak v části první.

V první části se autorka zabývá nejdříve antropologií s důrazem na smysl života, dále lidskou důstojností, zde zmiňuje i argumentaci z teologické antropologie (nezmíněno v předchozí antropologické kapitole, proč?) a velmi případně zmiňuje význam některých údajů právě pro práci sociálního kurátora. Dalšími pojednávanými pojmy jsou svoboda, odpovědnost, lidská práva, dobro a zlo, morálka, svědomí. Uvedené pojmy autorka chápe jako etické kategorie a současně jako základní atributy lidství. Není mi ovšem zcela jasné, zda kategorii „základní atributy lidství“ vytvořila sama, proč ji tvoří právě tyto pojmy, jaké jsou ještě jiné atributy lidství (jaká jsou kritéria pro jednotlivé atributy k zařazení do skupiny základní). První část je uzavřena shrnutím, které by si možná zasloužilo více důkladnosti, vzhledem k tomu, co shrnovaný text obsahuje a co tedy bude použito k dosažení cíle, případně jak to bude použito.

Druhá část pojednává atributy soc. práce se zaměřením na práci soc. kurátora. Autorka se nejprve zabývá vymezením soc. práce obecně, v závěru obecného popisu pak alespoň částečně konkretizuje na soc. práci kurátora. Dále se zabývá hodnotami, pojmem sociální pracovník, osobností sociálního pracovníka a sociálním kurátorem – tímto pak podrobněji, stejně jako jeho cílovými skupinami, specifickým jeho práce a riziky s ní souvisejícími. Z hlediska řešení cíle práce si kladu otázku, zda text přebraný z metodické příručky pro soc. kurátory (na pěti stránkách jsou odkazy jen na tuto příručku) je třeba uvádět v daném rozsahu. Kapitola je opět zakončena shrnutím, opět se domnívám, že shrnutí je vzhledem k textu dosti selektivní.

Třetí část uvádí „některé opory“ v práci soc. prac. - legislativu, etický kodex, etické kategorie, vlastní osobnost soc. prac. Není mi zcela jasné, co autorka myslí tím, že dodržování etického kodexu „je pouze formální“; pokud mluví o etických kategoriích a posléze o osobnosti kurátora, tak jedním ze znaků osobnosti je to, jak akceptuje a přisvojí si právě tyto hodnoty (s. 50). V podkapitole zabývající se etickým kodexem je poměrně mnoho prostoru věnováno obecným skutečnostem kodexu, dále pak kodexu sociálních pracovníků – aniž by to pro účel práce, domnívám se, bylo zcela nutné. V bodě zabývajícím etickými dilematy sociálního

kurátora postrádám poněkud jednotnou myšlenku. V bodě zabývajícím se osobností soc. prac. (3.4.) autorka velmi často píše nabádavým způsobem (soc. prac. „by měl“), uvádí patrně své úvahy „na tuto skutečnost zapomínáme a myslíme si, že druzí vidí svět jako my“ – není jasné oč toto své tvrzení opírá.

Ve shrnutí třetí části dochází autorka znovu k cíli své práce, ten si trochu přeformulovává – vybrala si 4 oblasti (dříve rozpracované) – legislativu, etický kodex, etické kategorie, osobnost kurátora (srozumitelnosti škodí, že mluví sice o čtyřech oblastech aniž by je vyjmenovala – s.65) – tyto oblasti chápe jako opory a nově formulovaným cílem je zjistit, která z nich je pro práci kurátora nezbytná, významná či méně důležitá (s.65). V následných odstavcích tedy autorka tyto 4 oblasti znovu pojednává a snaží se u každé dojít k závěru, jak moc je důležitá pro práci kurátora. Při zpracování opět formuluje co by měl kurátor dělat – nerozumím např. příliš tvrzení, že „díky empatii by měl být schopen porozumět klientovi lépe, než si rozumí on sám...“; zdá se mi to verifikačně i terapeuticky sporné.

V závěru celé práce se pak autorka snaží dovodit z předchozího textu, že práce kurátora závisí kromě znalostí legislativy a etického kodexu také na osobnosti kurátora a jeho přemýšlení o etických kategoriích a teoriích.

Celkové zhodnocení: autorka si stanovila trochu komplikovaný cíl (v průběhu práce jej modifikuje, ale v závěru se vyjadřuje k jeho původní verzi), metoda je zřejmě schůdná, při jejím vlastním použití ovšem používá kategorie či atributy v určitých seskupeních kdy nedává zcela zřejmě najevo jakým způsobem je zvolila, v textu popisuje řadu detailů, o kterých není jasné, zda jsou v textu nutné (zvl. v části 2), v textu se některé myšlenky opakují (o obtížích práce soc. kurátora – vzhledem k typu klientů a.j.). Nicméně se autorka snaží držet své myšlenky a v závěru ji doložit.

Po formální stránce práce nevykazuje nedostatky (překlepů je málo, k drobnostem patří, že psaní odkazů není zcela jednotné z hlediska užívání mezerníku, etiku v soc. práci nevydal Jakob ale Jabok.)

Práci doporučuji k obhajobě.

Alois Křišťan
květen 2013